

به نام خدا

تاریخ قرآن کریم (۵)

سوره

سید محمد صادق موحد

دانشکده فیزیک - دانشگاه شهید بهشتی

پژوهشکده نجوم - پژوهشگاه دانشهای بنیادی (IPM)

www.smovahed.ir

فهرست

- (۱) معنی لغوی سوره
- (۲) ترتیب سوره ها
- (۳) تعداد و شمار سوره ها
- (۴) نامگذاری سوره ها

(۵) نامگذاری سوره ها

معنی لغوی سوره

- ۱) مخفف سوره به معنی (باقیمانده آشامیدنی در ظرف)
 - ۲) از سور به معنی حصار شهر است
 - ۳) از سوار که معرب دستواره به معنی دستبند
 - ۴) مقام و منزلت رفیع
 - ۵) از تسور معادل تصاعد و ترکیب
- وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخُسُفِ إِذْ تَسُوْرُوا الْمِحْرَابَ ﴿21﴾

سوره ص

و آیا خبر دادخواهان چون از نمازخانه [او] بالا رفتند به تو رسید
(21)

معنی اصطلاحی سوره

سوره بخشی از آیات قرآنی است که دارای آغاز و انجامی باشد
سوره مجموعه ای از آیات قرآنی است که بین دو بسم الله قرار
گرفته باشد

البته بین سوره انفال و توبه بسم الله نیست و اینکه سوره نمل
دارای دو بسم الله است

ترتیب سوره های قرآن

از مجموع اسناد و مدارک و روایات مشخص است که ترتیب سوره ها یعنی شروع با سوره حمد و اختتام با سوره ناس مطابق با ترتیب نزول آنها نیست

سوال: بر اساس چه سازوکاری چنین ساختاری برای قرآن مدون تعیین شده است؟ عموماً ترتیب سوره ها در قرآن برعکس ترتیب نزول آنها است.

بر اساس روایات ترتیب نزول سوره ها
علق. ن. مزمل. مدثر

پس آیا ترتیب سور قرآن اجتهادی است یا توقیفی؟

ادله اجتهادی بودن ترتیب سوره ها

اجتهادی بودن یعنی بر اساس نظر صحابه

متعدد بودن مصحفها برای مثال مصحف حضرت علی
بر اساس ترتیب نزول است (سوره های مکی قبل از
سوره های مدنی قرار دارد) در حالی که مصحف
عبدالله بن مسعود متفاوت با آن است

ادله توقیفی بودن ترتیب سوره ها

یعنی بر اساس نظر خدا و رسول

بر اساس برخی از دلایل تاریخی ترتیب سوره ها در
زمان پیامبر انجام گرفته است

نظر نویسندہ

بخش عمدہ ای توقیفی است و بخش کوچکی اجتهادی
است

روایتی از پیامبر :

خداوند به جای تورات به من سبع طوال (سوره بقره
تا توبه) و به جای زبور مئین (سوره اسراء تا سوره
مومنون) و به جای انجیل مثنی (سوره های که پس
از مئین قرار گرفته است) عطا کرد و با نزول مُفَصَّل
(تمام سوره های که دارای حم است) مرا بر دیگران
برتری داد.

ترتیب انفال و توبه (قرینتین) به دستور عثمان انجام
گرفته است

شمار سوره های قرآن

قرآن دارای ۱۱۴ سوره می باشد (نظر متواتر)
۸۶ مکی بقیه مدنی هستند

از ۱۱۲ تا ۱۱۶ ذکر شده است
کوتاه ترین سوره کوثر ۳ آیه و بقره شامل ۲۸۶ آیه

نامگذاری سوره های قرآن

نامگذاری بنا به رای غالب توقیفی بوده است

با این وجود برخی از سوره ها دارای نام های متعددی می باشند

سوره حمد: فاتحه الكتاب. ام الكتاب. ام القرآن

سوره بقره: الفردوس. سنام القرآن. فسطاط القرآن

نامهای مجموعه سور قرآن

۱) حوامیم: حم. المومن. زخرف. سجده. مریم. احقاف.
جاثیه. دخان

۲) ممتحنات: فتح. حشر. سجده. طلاق. قلم. حجرات.
ملک. تغابن. منافقون. جمعه. صف. جن. نوح. مجادله.
ممتحنه. تحریم

۳) ال: بقره. آل عمران. اعراف. عنکبوت. روم. لقمان.
سجده

۴) مسبحات: اسراء حديد. حشر. صف. جمعه. تغابن.
اعلی.

۵) عتاق: اسراء. كهف. مریم. طه. انبياء

.

.

حکمت تقسیم قرآن به سوره ها

- (۱) به لحاظ ساختاری مناسب تر و قابل فهم تر است
- (۲) حفظ آن ساده تر می باشد

از توجه شما سپاسگزارم